

KS' Lokaldemokratiundersøkelse, notat

Marte Winsvold, UiO/ISF, 1. mars 2019

Hovedfunn – oppsummert

- Som ved de foregående rundene av KS' Lokaldemokratiundersøkelse er de folkevalgte mer tilfreds med så og si alle sider ved lokaldemokratiet enn innbyggerne er.
- Både innbyggerne og folkevalgte er mest fornøyd med effektivitet og minst fornøyd med pålitelighet. Spesielt er det mange som mener at de med gode personlige forbindelser i kommunen bedre får ivaretatt sine interesser. Det er altså en utstrakt oppfatning om at det foregår forskjellsbehandling i kommunene.
- I begge grupper, men særlig blant de folkevalgte, er det store forskjeller i gjennomsnittsskåre mellom kommunene. Vurderingen av hvor god den demokratiske styringen er og erfaringen med arbeidet som folkevalgt ser altså ut til å være påvirket av forhold i kommunen.
- Blant innbyggerne har kommunestørrelse positiv effekt på vurderingen av effektivitet og fornyelse – innbyggere i store kommuner vurderer både kommunens effektivitet og evne til fornyelse som bedre enn innbyggerne i små kommuner.
- Om kommunen er i en sammenslåingsprosess ser også ut til å ha betydning for innbyggernes vurdering av lokaldemokratiet i kommunen - innbyggere i sammenslåingskommuner er litt mindre tilfreds med kommunen sin hva gjelder pålitelighet, ansvarlighet og borgernærhet, mens de er litt mer fornøyd med kommunen sin når det gjelder fornyelse.
- Blant de folkevalgte er effekten av kommunestørrelse og sammenslåing litt annerledes. Folkevalgte i store kommuner vurderer fornyelse som litt bedre enn folkevalgte i små kommuner, mens kommunestørrelse ikke har noen entydig effekt på vurderingen av de andre dimensjonene ved lokaldemokratiet. De folkevalgte i store kommuner opplever i større grad enn i små kommuner at de har politisk handlingsrom og at de gjør nytte for seg, de trives også bedre i rollen som folkevalgt, og de har mer lyst til å fortsette med politikk.
- Folkevalgte i kommuner som skal slå seg sammen er mindre fornøyd med kommunens evne til å fornye seg og mindre fornøyd med kommunens tilgang på kompetanse, enn politikere i kommuner som ikke skal slå seg sammen er. Samtidig opplever politikere i sammenslåingskommuner samarbeidsklimaet som bedre, og spesielt vurderes ordføreren som mer samlende, enn i kommuner som ikke skal slå seg sammen.
- For både innbyggere og folkevalgte gjelder det ellers at tilfredshet øker med alder, og for de folkevalgte øker også tilfredshet med antall perioder de har sittet. Videre er de som sitter i formannskapet gjennomgående mer tilfreds med ulike sider ved lokaldemokratiet i kommunen sin enn de som ikke sitter i formannskapet.
- Det er viktig å merke seg at alle effekter i analysen ser ut til å være moderate. Det som ser ut til å bety mest, og særlig for de folkevalgte, er hvilken kommune en tilhører. Kommunetilørighet betyr særlig mye for hvordan de folkevalgte vurderer det politiske samarbeidsklimaet, men det betyr også mye for vurdering av effektivitet.

1. Innledning

I 2017 og 2018 ble tredje runde av KS' Lokaldemokratiundersøkelse gjennomført. I dette notatet oppsummeres funn fra alle kommunene som gjennomførte undersøkelsen.

Undersøkelsen består av to deler: En del har gått til kommunens innbyggere og en del har gått til de folkevalgte i kommunen. Innbyggere og folkevalgte er bedt om å ta stilling til de samme 14 påstandene om ulike sider ved lokaldemokratiet i kommunen, og dette gjør det mulig å sammenlikne innbyggers og folkevalgtes syn på og opplevelse av hvordan lokaldemokratiet fungerer.

Undersøkelsen som går til de folkevalgte inneholder ytterligere 29 spørsmål som handler spesifikt om arbeidet som folkevalgt.

Totalt har 78 kommuner gjennomført undersøkelsens innbyggerdel og 75 av disse har også gjennomført folkevalgt delen. Kommuner som har fattet vedtak om sammenslåing er blitt prioritert, og av de kommunene som har gjennomført undersøkelsen, er 56 såkalte sammenslåingskommuner.

Undersøkelsen er gjennomført to ganger tidligere, i 2009/2010 og i 2014. Fordelt på tre runder har til nå i alt 161 kommuner gjennomført undersøkelsen: 91 kommuner i 2010, 42 kommuner i 2014 og 78 kommuner i 2017. Fem kommuner har gjennomført undersøkelsen tre ganger, mens 43 kommuner har gjennomført undersøkelsen to ganger. En oversikt over hvilke kommuner som har gjennomført undersøkelsen i de ulike rundene finnes i appendikset bakerst i notatet.

De fleste av spørsmålene i undersøkelsen har blitt gjentatt i alle tre rundene, men noen justeringer er foretatt. Enkelte spørsmål er tatt ut, noen nye har kommet til, og for noen av spørsmålene er ordlyden endret. En oversikt over hvilke spørsmål som er blitt stilt i de tre rundene fremkommer i appendikset.

Notatet er disponert på følgende måte: Først beskrives kort bakgrunnen for at undersøkelsen ble etablert i 2009 samt den teoretiske begrunnelsen for de ulike spørsmålene (2). I et neste avsnitt beskrives selve undersøkelsen og hvordan den ble gjennomført (3). Deretter presenteres gjennomsnittsskårene og en enkel analyse av resultatene fra innbyggerdelen av undersøkelsen (4), og så en tilsvarende oversikt og analyse av resultatene fra folkevalgt delen. Her gjennomføres det også en analyse av forskjellene mellom innbyggernes og de folkevalgtes vurdering av lokaldemokratiet (5).

2. Bakgrunn

Formålet med KS' Lokaldemokratiundersøkelse er beskrevet i rapporten som fulgte den første undersøkelsesrunden i 2009/2010 (Baldersheim og Rose 2011). Her heter det at undersøkelsen skal gi den enkelte kommune kunnskap om hvordan innbyggere og folkevalgte oppfatter lokaldemokratiet, hvordan samspillet mellom folkevalgte og innbyggere fungerer og hvordan samspillet mellom folkevalgte og administrasjonen fungerer. Undersøkelsen skal kunne fungere som et diagnoseverktøy som viser hvilke områder innenfor lokaldemokratiet som krever utviklingsarbeid og forbedring. Dersom undersøkelsen gjennomføres jevnlig, for eksempel en gang i hver valgperiode, vil den være et godt utgangspunkt for å vurdere hvordan eventuelle forbedringstiltak som er satt i verk, fungerer. Undersøkelsen gir en indikasjon på hvilke sider ved lokaldemokratiet som oppleves å fungere godt og hvilke som fungerer dårlig. På denne måten kan undersøkelsen brukes som et verktøy i arbeidet med å utvikle og vedlikeholde et godt lokaldemokrati.

Undersøkelsen gjennomføres i samarbeid mellom KMD og KS. Det er KS som har ansvar for selve prosjektgjennomføringen. KMD bidrar økonomisk og er involvert i utformingen av spørsmål. Dataene gjøres offentlig tilgjengelig på bedrekommune.no.

Harald Baldersheim og Lawrence Rose ved Institutt for statsvitenskap ved UiO utviklet de to første spørreundersøkelsene som ble sendt ut til henholdsvis innbyggere og folkevalgte i 2009/2010. Deres utgangspunkt var at i et velfungerende representativt demokrati må innbyggerne ha tillit til at de folkevalgte er pålitelige, at de kan holdes til ansvar gjennom valg, at de legger innbyggerne meninger og behov til grunn når de treffer beslutninger og at de treffer beslutninger som gir best mulig tjenester gitt kommunens økonomiske rammer. Baldersheim og Rose (2011) grupperte ulike kjennetegn ved godt lokaldemokrati i fire dimensjoner – *pålitelig styre*, *ansvarlig styre*, *borgernært styre* og *effektivt styre*. Disse dimensjonene, eller sidene, ved lokaldemokratisk styring, avspeiler Lokaldemokratiplattformen vedtatt av KS, samt sentrale dimensjoner i Europarådets prosjekt om lokaldemokrati og viktige momenter fra den internasjonale faglitteraturen (Baldersheim og Rose 2011:5).

I de senere rundene er to dimensjoner ved godt lokaldemokrati lagt til: Godt lokaldemokratisk styre krever også evne til *fornyelse (innovasjon)* og vilje til *inkludering*. Disse dimensjonene ble lagt til for å svare ut Europarådets 12 prinsipper for godt styresett, og de er representert ved nye påstander som innbyggere og folkevalgte ble bedt om å ta stilling til i 2014 og 2017/18.

De folkevalgte får i tillegg spørsmål som berører deres samarbeid med og syn på administrasjonen, det politiske samarbeidsklimaet, mulighet for å utøve politisk lederskap, egen rolleforståelse og hvordan de trives i rollen som folkevalgt. Alle disse forholdene antas å påvirke de folkevalgtes mulighet for å utøve godt politisk lederskap. Videre antas disse forholdene å ha betydning for rekruttering og frafall: Dersom det oppleves som nyttig, givende og hyggelig å være folkevalgt vil det stimulere innbyggere til å stille på liste, og det vil stimulere dem som sitter i kommunestyret til å stille til gjenvalg.

3. Data

I 2017 og 2018 har undersøkelsen til innbyggerne blitt gjennomført av meningsmålingsbyrået Opinion. Et tilfeldig utvalg av befolkningen har blitt kontaktet på telefon, og den tilfeldige utvalgsmetoden gir mulighet for å generalisere til befolkningen i kommunen, med en gitt feilmargin. Størrelsen på utvalget varierer med kommunestørrelse. Utvalgsstørrelsen for hver kommune fremkommer på nettsiden bedrekommune.no.

Ved utgangen av 2018 hadde 78 kommuner gjennomført innbyggerdelen av undersøkelsen. En av de 78 kommunene gjennomførte undersøkelsen både i 2017 og i 2018. Innbyggerresultatene gjengitt i dette notatet er basert på data fra disse 78 kommunene. Innbyggerdataene er vektet for alder, for å kompensere for underrepresentasjon av de yngste aldersgruppene.

Undersøkelsen til de folkevalgte har blitt gjennomført elektronisk i forbindelse med et kommunestyremøte i den enkelte kommune. Denne delen av undersøkelsen er gjennomført av KS i samarbeid med Kommuneforlaget. Kommuneforlaget har bearbeidet dataene og fortløpende publisert rapporter for hver enkelt deltakerkommune på nettsiden bedrekommune.no. Ved utgangen av 2018 hadde 75 kommuner gjennomført folkevalgt delen av undersøkelsen.

Undersøkelsen består av en rekke påstander som respondentene blir bedt om å ta stilling til: 14 påstander til innbyggerne og 14 + 29 påstander til de folkevalgte. Innbyggere og folkevalgte blir bedt om å angi på en skala fra 1 til 4 i hvilken grad de synes påstanden passer godt eller dårlig som beskrivelse på deres egen kommune. Skalaverdi 1 indikerer at påstanden passer svært dårlig, 2 nokså dårlig, 3 nokså godt og 4 svært godt. En gjennomsnittsskåre på 1 – 4 skala vil være på 2,5. En skåre på under 2,5 vil bety at vurderingen er mer negativ enn positiv, mens en skåre på over 2,5 vil bety at vurderingen er mer positiv enn negativ.

De fleste påstandene er positivt formulert, slik at høy skåre indikerer tilfredshet med lokaldemokratiet. Blant annet for å hindre at de som svarer blir uoppmerksomme og bare krysser av for samme skåre på hvert spørsmål, er noen av påstandene snudd, slik at de er negativt formulert. Her vil høy skåre indikere at man ikke er tilfreds med lokaldemokratiet i egen kommune. Når slike negative formuleringer er inkludert i indekser, er skalaen snudd, slik at høy skåre indikerer høy tilfredshet. Det blir oppgitt i notatet hvilke påstander som er snudd.

For innbyggerne har det også vært mulig å krysse av for vet ikke/har ingen mening. De folkevalgte har hatt muligheten til å hoppe over spørsmål. Vi kan ikke vite hvorfor innbyggere og folkevalgte har valgt ikke å svare på enkelte av spørsmålene, men andel ubesvart kan være en indikasjon på hvorvidt det enkelte spørsmål opplevdes som relevant eller på hvorvidt respondentene opplevde å ha tilstrekkelig kunnskap til å kunne svare. Det kan også tenkes at enkelte av spørsmålene har blitt opplevd som ubehagelige, og at det har bidratt til en høyere andel ubesvart. Det kan for eksempel gjelde spørsmålet om hvorvidt de som har personlige forbindelser i kommunen lettere får ivaretatt sine interesser – her ser vi at andelen ubesvart er høy både blant innbyggere og politikere.

I presentasjon av resultatene er de som har svart «vet ikke» eller som ikke har svart, tatt ut av analysen. Prosentandelene blant henholdsvis innbyggere og folkevalgte, som ikke har svart på de enkelte spørsmålene, er oppgitt i tabellen under.

Tabell 3.1. Prosentandel ubesvart/vet ikke blant innbyggere og folkevalgte.

	Innbyggere	Folkevalgte
Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen	5	1
Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel	9	2
De som har gode personlige forbindelser i kommune, får lettere ivaretatt sine interesser	9	6
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken	3	1
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes	4	1
Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget	3	2
Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem	5	2
Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	5	2
Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne	4	2

Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	1	1
I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte	6	1
Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler de utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor	2	1
Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på	6	2
Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet	6	2
N	23.926	1.923

4. Innbyggere

I dette kapitlet presenteres de samlede resultatene fra de 78 kommunene som gjennomførte innbyggerdelen av undersøkelsen i 2017 og 2018. Presentasjonen er delt inn i etter de seks ulike dimensjonene ved godt lokaldemokrati som er målt i undersøkelsen: pålitelighet, ansvarlighet, borgernærhet, effektivitet, fornyelse og inkludering. For hver av de fire første (og opprinnelige) dimensjonene har innbyggerne tatt stilling til tre påstander, og disse er slått sammen til en indeks som gir et samlet uttrykk for henholdsvis pålitelighet, ansvarlighet, borgernærhet og effektivitet. For de to siste dimensjonene, fornyelse og inklusjon, har innbyggerne tatt stilling til én påstand for hver dimensjon.

Resultatene presenteres ved gjennomsnittsskåre for hver påstand og for indeksene. I tillegg vises variasjonsbredden mellom kommunene ved at skåren for den kommunen som skårer lavest og den som skårer høyest, oppgis i parentes etter gjennomsnittsskåren.

For de påstandene som var med i undersøkelsene i 2010 og 2014 er gjennomsnittsskåren for disse årene også oppgitt. Gjennomsnittene er ikke direkte sammenliknbare, fordi det ikke er det samme utvalget av kommuner som har gjennomført undersøkelsen de tre årene. For noen av enkeltpåstandene og dimensjonene kan det se ut som om det har vært en endring fra 2010 og 2014 til 2017/2018, men det kan vi altså ikke si noe sikkert om. Hovedinntrykket er imidlertid at det er stor stabilitet i svargivningen: Til tross for at utvalget av kommuner har vært forskjellig i de tre rundene er gjennomsnittsskårene nokså like.

Det er gjennomført enkle, lineære regresjonsanalyser (OLS) som viser hvordan et sett bakgrunnsvariabler påvirker vurderingen av ulike sider ved lokaldemokratiet. Bakgrunnsvariablene som er brukt til å analysere innbyggerresultatene er alder, kjønn og utdanning (individkjennetegn), samt kommunestørrelse og hvorvidt kommunen er i en sammenslåingsprosess (kommunekjennetegn). Videre er det gjennomført en enkel analyse av hvor mye av variasjonen i svargivning som kan tilskrives hvilken kommune respondenten kommer fra, såkalt inter-klasse-korrelasjons-analyse (ICC).

Pålitelighet

Pålitelighet handler om at innbyggerne skal ha tillit til at de folkevalgte er redelige, og at den politiske styringen preges av likebehandling og respekt for politiske spilleregler. Gjennomsnittsskåren for de

ulike påstandene som skal fange opp hvorvidt innbyggerne har tillit til de folkevalgte, samt den samlede indeksen for denne dimensjonen, er oppgitt i tabell 4.1.

Tabell 4.1. Gjennomsnittsskåre for påstander om pålitelighet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(A) Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen (N=22.639)	2,4 (1,9 - 2,8)	2,6	2,4
(B) Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel (N=21.689)	2,8 (2,3 - 3,1)	2,9	2,9
(C) Det er ikke sånn at de med gode personlige forbindelser i kommunen lettere får ivaretatt sine interesser (snudd)* (N=21.768)	2,1 (1,8 - 2,4)	2,1	
Indeks pålitelighet (N=19.938)	2,4 (2,1 - 2,8)	2,5	

* Opprinnelig: De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser.

Gjennomsnittsskåre 2,9.

Gjennomsnittsskåren for indeksen for pålitelighet, som representerer de tre påstandene som til sammen skal tappe hvorvidt innbyggerne oppfatter politikerne som pålitelige, er 2,4 – altså mer dårlig enn bra. Pålitelighet er den dimensjonen som har lavest gjennomsnittsskåre blant innbyggerne, og det som særlig trekker ned er påstanden om at de som har gode personlige forbindelser i kommunen lettere får ivaretatt sine interesser. Det er flere som mener at denne påstanden passer godt enn som mener at den passer dårlig i deres kommune. Fordi påstanden er negativt formulert, blir den snudd, og den har da en gjennomsnittsskåre på 2,1. Det er ikke spesielt stor variasjon mellom kommunen når det gjelder skåren for denne påstanden. At det hjelper med personlige forbindelser for å få ivaretatt sine interesser ser altså ut til å være en oppfatning som deles nokså bredt i alle kommunene som har deltatt i undersøkelsen i denne runden. Det samme gjaldt i 2014, da denne påstanden om forskjellsbehandling også ble forelagt deltakerne. Når det gjelder de to andre påstandene er gjennomsnittsskåren høyere, og det er også betydelig høyere variasjon mellom kommunene. Det er verdt å nevne at skåren for påstanden om at de folkevalgte ikke misbruker sin makt til personlig fordel, er nokså høy: Det er altså få som mener at det forekommer utstrakt maktmisbruk blant lokalpolitikere.

Ansvarlighet

Ansvarlig styre innebærer at innbyggerne kan følge med i politikken og stille de styrende til ansvar. Det fordrer at de folkevalgte informerer om politikken de fører, slik at innbyggerne kan føre kontroll med de folkevalgte. Tre påstander skal ta rede på folks oppfatning om hvorvidt innbyggerne kan holde de folkevalgte til ansvar.

Tabell 4.2. Gjennomsnittsskåre for påstander om ansvarlighet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(D) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken (N=23.279)	2,7 (2,2 - 3,1)	2,8	2,7
(E) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes* (N=22.862)	2,3 (2,0 - 2,7)	2,4	2,4
(F) Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget**	2,8 (2,5 - 3,2)	3,2	

(N=23.187)			
Indeks ansvarlighet (N=22.126)	2,6 (2,3 - 2,8)	2,8	

*I 2010 og 2014: Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hva man får igjen for skattepengene. **I 2014: Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget

Samlet gjennomsnittsskåre for alle tre påstander om ansvarlighet er 2,6 (indeks ansvarlighet) – ansvarligheten vurderes altså som mer bra enn dårlig. Påstanden om hvorvidt kommunen informerer innbyggerne om aktuelle saker, varierer mest mellom kommunene.

Det er interessant å merke seg at innbyggerne vurderer egen kunnskap høyere enn de vurderer kommunens informasjonsarbeid. Mens gjennomsnittsskåren for påstanden om at innbyggerne vet nok til å bruke stemmeseddelen på en fornuftig måte er 2,8, er skåren for påstanden om at kommunen gjør en god jobb for å informere om aktuelle saker noe lavere, 2,7, og betraktelig lavere for påstanden om hvorvidt kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan inntektene brukes (2,3).

Endringen i ordlyden til påstanden om kunnskap til å bruke stemmeseddelen på en fornuftig måte ser ut til å ha hatt betydning for svargivingen. I 2014 ble innbyggerne istedenfor å vurdere om innbyggerne hadde tilstrekkelig kunnskap, bedt om å vurdere om de selv hadde tilstrekkelig kunnskap. Som vi ser av tabellen var det flere som vurderte egen kunnskap høyt enn som vurderte kunnskapen til innbyggerne i kommunen høyt. For den enkelte kommune kan det være grunn til å dvele ved hva skåren på akkurat dette spørsmålet er et uttrykk for. At en ikke har tiltro til sine sambygdinger og deres evne til å bruke stemmeseddelen fornuftig kan bety at det er et høyt konfliktnivå i kommunen (en har lave tanker om politiske motstandere), men det kan også bety at innbyggerne vurderer informasjon som for dårlig.

Borgernærhet

At lokaldemokratiet oppfattes som borgernært innebærer at innbyggerne inviteres til å delta i og påvirke politikken som utøves også i periodene mellom valg. Gjennomsnittsskårene for de tre påstandene som til sammen utgjør indeksen for borgernærhet er oppgitt i tabell 4.3.

Tabell 4.3. Gjennomsnittsskåre for påstander om borgernærhet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(G) Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem (2017)* (N=22.788)	2,5 (2,2 - 2,7)	2,5	2,4
(H) Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer (N=22.798)	2,4 (2,0 - 2,7)	2,5	
(I) Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne (N=22.965)	2,6 (2,3 - 3,0)	2,7	
Indeks borgernærhet (N=21.702)	2,5 (2,2 - 2,8)	2,6	

*I 2010 og 2014: Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg

Gjennomsnittsskåren for alle tre påstandene (indeks borgernærhet) er 2,5, og påstanden der kommuneadministrasjonen vurderes skårer litt høyere enn påstandene om politikernes nærhet til innbyggerne. Strengt tatt handler ikke denne siste påstanden om lokalpolitikere, men om

kommunen som organisasjon. Dette er det verdt å ha in mente når en vurderer dimensjonen «borgernærhet». Det er til dels betydelige forskjeller mellom kommunene.

Effektivitet

«Effektivt styre» måler kommunens evne til å levere tjenester som er i samsvar med innbyggernes behov, samt at de folkevalgte har god styring. Tre påstander er blitt vurdert, og til sammen skal disse kunne si noe om hvordan innbyggerne vurderer kommunens effektivitet.

Tabell 4.4. Gjennomsnittsskåre for påstander om effektivitet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(J) Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne* (N=23.602)	2,9 (2,3 – 3,3)	3,0	3,1
(K) I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte (N=22.446)	2,5 (1,9 - 3,1)	2,6	
(L) Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor** (N=23.340)	2,6 (2,2 - 3,1)	2,5	
Indeks effektivitet (N=21.227)	2,6 (2,2 - 3,1)	2,7	

* I 2010 og 2014: I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. ** I 2014: Jeg er lite fornøyd med måten kommunen takler de langsiktige utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor

Kommunens tjenestetilbud er det spørsmålet i materialet som oppnår høyest vurdering, 2,9 i gjennomsnitt. Her er det imidlertid store forskjeller mellom kommunene, og særlig stort er spriket mellom kommuner når det gjelder vurderingen av hvorvidt kommunens økonomiske ressurser forvaltes forsvarlig.

Skåren er et uttrykk for en subjektiv vurdering av tjenestetilbudet, og denne vurderingen vil antakelig være påvirket både av kvaliteten og omfanget på tjenestene som blir levert, av innbyggernes forventninger til tjenestene og av innbyggernes generelle forhold til kommunen. Det er høy intern korrelasjon mellom de ulike indikatorene på effektivitet, hvilket betyr at de som er fornøyd med tjenestetilbudet også har en tendens til å være fornøyd med ressursforvaltning og med hvordan kommunen takler utfordringer.

Fornyelse og inkludering

Når det gjelder vurderingen av i hvilken grad kommunen fornyer og utvikler seg er det så store forskjeller mellom kommunene at gjennomsnittsskåren på 2,4 sier oss lite om hvordan tilstanden er generelt i kommune-Norge.

Tabell 4.5. Gjennomsnittsskåre for påstand om fornyelse. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(M) Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på * (N=22.386)	2,4 (1,9 - 3,1)	2,5	

* I 2014: Denne kommunen skal ha ros for fornyelse og nytenking i måten oppgavene løses på

Påstanden som skal måle fornyelse er noe tvetydig. Det er ikke sikkert alle respondenter synes det er en ulempe med manglende fornyelse eller en fordel med fornyelse. Påstanden måler dermed hvorvidt innbyggerne opplever kommunen som innovativ, men den sier ikke noe om hvorvidt dette

blir sett på som en viktig side ved godt lokaldemokrati. Når man undersøker hvordan påstanden om fornyelse korrelerer med de andre dimensjonene ved godt lokaldemokrati ser det imidlertid ut til at de fleste tolker «fornyelse» som positivt: Denne dimensjonen er høyt korrelert med pålitelighet, ansvarlighet, borgernærhet og effektivitet (Pearsons R mellom 0,39 og 0,59).

Som i 2014 ble deltakerne i undersøkelsen bedt om å ta stilling til en påstand om hvorvidt kommunen gjorde nok for de mest sårbare i samfunnet. Påstanden var negativt formulert og er snudd i tabellen under. Gjennomsnittsskåren er 2,6, hvilket betyr at folk i gjennomsnitt er litt mer positive enn negative til hvor mye kommunen gjør for de mest sårbare. Det er liten variasjon mellom kommunene i dette spørsmålet.

Tabell 4.6. Gjennomsnittsskåre for påstand om inkludering. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014	2009/2010
(N) Denne kommunen gjør ikke for lite/tilstrekkelig for de mest sårbare i samfunnet (snudd)* (N=22.442)	2,6 (2,4 – 2,9)	2,5	

*Opprinnelig: Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet. Gjennomsnittsskåre 2,4.

Hvilke faktorer påvirker syn på lokaldemokratiet i egen kommune?

Som vi har sett over er det store forskjeller mellom kommunene for enkelte av påstandene. Disse forskjellene kan skyldes forhold i kommunen, eller de kan skyldes befolknings sammensetningen i kommunen. Tidligere undersøkelser har vist at syn på lokaldemokrati kan variere med blant annet utdanning, alder og kjønn. I tabellen under er korrelasjonen mellom disse tre individkennetegnene og de ulike dimensjonene ved godt lokaldemokrati presentert. I tillegg har vi sett på hvordan synet på lokaldemokrati varierer med kommunistørrelse og mellom kommuner som skal slå seg sammen og kommuner som ikke skal slå seg sammen.

Det er verdt å nevne at de ulike dimensjonene er høyt korrelert med hverandre. Det betyr at et individ som mener kommunen er pålitelig også med høy sannsynlighet vil mene at kommunen er ansvarlig, borgernær, effektiv og innovativ. Den eneste dimensjonen som bare er svakt korrelert med de andre er dimensjonen inkludering. At dimensjonene er høyt korrelert med hverandre kan indikere at innbyggernes svargivning er et uttrykk for en generell positiv eller generell negativ holdning til kommunen, og at vurderingen av den enkelte påstanden farges av denne generelle holdningen.

Tabell 4.7. Korrelasjonskoeffisienter, Pearsons R.

	Utdanning	Alder	Kjønn (Mann=1, kvinne=2)	Kommunistørrelse	Skal slås sammen
Pålitelighet	0,048**	0,062**	0,014*	-0,011	-0,013
Ansvarlighet	0,027**	0,060**	0,055**	-0,015*	-0,037**
Borgernærhet	0,051**	-0,049**	0,050**	-0,008	-0,044**
Effektivitet	0,029**	0,046**	0,022**	0,050**	-0,003
Fornyelse	0,001	0,042**	0,050**	0,088**	0,028**
Inkludering (snudd, så positiv)	-0,001	-0,020**	-0,030**	-0,015*	0,012

* signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

Tabellen viser noen ganske klare tendenser. Sannsynligheten for å mene at politikerne i kommunen er til å stole på (pålitelighet) øker med økende utdanning og alder og er høyere hos kvinner enn hos menn. Den er også høyere i kommuner som ikke er i en sammenslåingsprosess.

Synet på i hvilken grad lokaldemokratiet utøves på en ansvarlig måte er mer positivt blant de samme gruppene (de med høy utdanning, eldre, kvinner og de som bor i kommuner som ikke skal slå seg sammen), men her er også kommunestørrelse av betydning: Det er flere i små enn i store kommuner som mener at lokaldemokratiet utøves på en ansvarlig måte.

Når det gjelder borgernærhet så opplever de høyt utdannede, unge, kvinner og folk i kommuner som ikke skal slå seg sammen denne som større.

De med høy utdanning, eldre, kvinner og folk i store kommuner opplever lokaldemokratiet som mer effektivt, og det er omtrent den samme tendensen for synet på fornyelse, bortsett fra at her er det ingen skiller mellom de som er høyt og lavt utdannet. Fornyelse er den eneste dimensjonen som vurderes som høyere i sammenslåingskommuner enn i andre kommuner.

Ivaretagelse av de sårbare i samfunnet oppleves som lavere blant unge, blant kvinner og blant dem som bor i små kommuner.

Det kan være at sammenhengen mellom syn på ulike sider ved lokaldemokratiet på den ene siden og individ- eller kommunekjennetegn på den andre, skyldes at bakgrunnsvariablene samvarierer. Vi vet for eksempel at flere unge enn eldre har lang utdanning, og at alderssammensetningen kan være ulik i store og små kommuner. For å sjekke om sammenhengene mellom for eksempel kjønn og synet på borgernærhet holder seg også innenfor de ulike aldersgruppene eller i både små og store kommuner, kontrollerer vi effekten det enkelte bakgrunnskjenetegnet for alle de andre bakgrunnskjenetegnene. Finner vi at for eksempel kjønn fremdeles har en effekt på borgernærhet også etter at det er kontrollert for alder, utdanning og kommunekjennetegn, er det en indikasjon på at om man er kvinne eller mann faktisk har betydning for hvorvidt man opplever å bli lyttet til og tatt hensyn til i kommunepolitikken. De kontrollerte effektene av ulike individ- og kommunekjennetegn er oppgitt i tabell 4.8.

Tabell 4.8. Lineær regresjon. Betakoeffisienter.

	Pålitelighet	Ansvarlighet	Borgernærhet	Effektivitet	Fornyelse	Inklusjon
Alder	++	++	--	++	++	
Kjønn		++	++	+		
Utdanning	++	++	++	++		
Kommune-størrelse				++	++	
Skal slås sammen	-	--	--			
R ²	0,004	0,006	0,010	0,004	0,011	0,00
N	19648	21792	21381	21751	22064	22120

+/- signifikant på 0,05-nivå, + +/- - signifikant på 0,01-nivå.

Vi ser at effekten av mange av bakgrunnskjenningene holder seg når vi kontrollerer for effekten av de andre kjenningene, mens noen effekter endres. Sannsynligheten for å skåre høyt på pålitelighet øker fremdeles med alder og utdanning, men kjønn har ikke signifikant effekt når man kontrollerer for disse andre variablene.

Når det gjelder ansvarlighet, så forsvinner effekten av kommunestørrelse, kontrollert for andre variabler. Kontrollert for befolknings sammensetning (og sammenslåing) er det altså ikke slik at de som bor i små kommuner opplever lokaldemokratiet som mer ansvarlig enn de som bor i store kommuner.

Det er viktig å påpeke at effektene av de ulike variablene er svært moderate, selv om de er statistisk signifikante.

For å vurdere hvor stor del av variasjonen som skyldes at folk bor i ulike kommuner, har vi beregnet inter-klasse-korrelasjonen (ICC). Dette sier noe om effekten av kommune. Vi vet ikke hva ved kommunen det er som betyr noe – vi har kontrollert for innbyggertall og sammenslåing, men disse har som vi så av tabellen over, begrenset forklaringskraft. Trekk ved kommunen som vi ikke har kontrollert for, men som man kan tenke seg at betyr noe er for eksempel økonomisk situasjon, konflikter i lokalsamfunnet, eller hvordan lokalpressen omtaler det som foregår i kommunestyret. Eller vurderingen av lokaldemokratiet kan være forhold som politisk kultur, følelse av fellesskap eller av tydelige enkeltpolitikere. Stort sett (men med noen unntak) er det sånn at jo større variasjon det er mellom kommunenes gjennomsnittsskåre, jo mer kan kommune forklare – altså jo større er betydningen av «kommune». Når det gjelder dimensjonene «effektivitet» og «fornyelse», så forklarer hvilken kommune man bor i opp mot 10 prosent av variasjonen. For de øvrige dimensjonene forklarer hvilken kommune man bor i under fem prosent av variasjonen i svargivning.

5. Folkevalgte

De folkevalgte ble stilt de samme 14 spørsmålene som innbyggerne – om pålitelighet, ansvarlighet, borgernærhet, effektivitet, fornyelse og inkludering. Videre ble de folkevalgte stilt ytterligere 29 spørsmål om arbeidet som folkevalgt. Her presenteres først de folkevalgtes svar på de 14 spørsmålene som innbyggere og folkevalgte ble stilt felles, og det gjøres en sammenlikning av innbyggernes og de folkevalgtes svar. Dernest presenteres de folkevalgtes svar på spørsmålene om arbeidet som folkevalgt. For hver dimensjon ved godt lokaldemokrati som presenteres, gjøres en enkel analyse av hvilke faktorer som påvirker de folkevalgtes svargivning. Det gjøres også en analyse av hvor mye av variasjonen i skåre som skyldes kommunen politikerne tilhører.

En kan tenke seg at det kan være systematiske forskjeller mellom politikere fra ulike partier, når det gjelder hvordan de vurderer lokaldemokratiet. Effekten av politisk parti er litt komplisert å analysere fordi det finnes mange partier og fordi man taper mye informasjon dersom man lar partiene representeres bare av for eksempel en høyre-venstre-skala. I dette notatet er det blitt gjort en enkel analyse av betydningen av parti helt til slutt i avsnittet om folkevalgte. Her er gjennomsnittsskåren for de ulike partiene oppgitt for alle påstandene som har inngått i undersøkelsen.

Pålitelighet

I gjennomsnitt mener flertallet av folkevalgte at man kan stole på løftene fra politikerne i kommunen, og at de folkevalgte ikke misbruker sin makt til personlig fordel. Det er imidlertid nokså store

forskjeller mellom kommunene. I den kommunen med lavest skåre mener for eksempel nesten halvparten av de folkevalgte at folkevalgte misbruker sin makt til personlig fordel. Det er også store forskjeller når det gjelder spørsmålet om i hvilken grad de med gode personlige forbindelser lettere får ivaretatt sine interesser.

Tabell 5.1. Gjennomsnittsskåre for påstander om pålitelighet. Folkevalgte. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018 folkevalgte	2017 /2018 innbyggere	2014 folkevalgte
A. Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen (N=1907)	3,1 (2,5 – 3,6)	2,4	3,1
B. Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel (N=1879)	3,4 (2,7 - 3,9)	2,7	3,4
C. Det hjelper ikke med gode personlige forbindelser i kommunen for å få ivaretatt sine interesser (snudd)* (N=1803)	2,4 (1,8 - 3,0)	2,1	2,5
Indeks pålitelighet (N=1773)	3,0 (3,4 – 2,4)	2,4	3,0

*De som har godt personlige forbindelser i kommunen får lettere ivaretatt sine interesser

Både når det gjelder spørsmålet om hvorvidt en kan stole på løftene fra politikerne og spørsmålet om hvorvidt de folkevalgte misbruker makt til personlig fordel, er de folkevalgte i gjennomsnitt betydelig mer positive enn innbyggerne. Forskjellen er mindre når det gjelder spørsmålet om i hvilken grad det hjelper med personlige forbindelser for å få ivaretatt sine interesser. Her er politikere og innbyggere mer samstemte i at det hjelper. Differansen mellom folkevalgtes og innbyggers oppfatning av dimensjonen pålitelighet er på 0,5 skalapoeng (indeksen).

Når vi undersøker hvilke faktorer som påvirker dimensjonen pålitelighet, ser vi at det slår positivt ut å sitte i formannskapet, å ha sittet lenge og å være gammel.

Tabell 5.2. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formann- skap	Peri- oder	Kommune- størrelse	Slå sammen
A Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen R ² =0,006				+			
B Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel R ² =0,013	++	-		+			
C Det hjelper ikke med gode personlige forbindelser i kommunen for å få ivaretatt sine interesser (snudd)* R ² =0,021	++				+		+
Indeks pålitelighet R²=0,022, ICC=0,09	++			++			

Den justerte R^2 som er oppgitt for hvert spørsmål, sier noe om forklaringskraften til modellen. For eksempel ser vi at de variablene vi har inkludert (alder, kjønn, utdanning osv) til sammen forklarer litt over 2 prosent av variasjonen i pålitelighetsindeksen. Det meste av variasjonen kan vi altså ikke forklare. Vi vet imidlertid at hvilken kommune en tilhører kan forklare i underkant av ti prosent av variasjonen i hvordan politikerne vurderer pålitelighet (ICC-koeffisienten), men vi vet ikke hva ved kommunen det er som påvirker svargivningen. Vi har kontrollert for kommunestørrelse, og det har ingen effekt, mens det å være sammenslåingskommune bare har moderat effekt på en av påstandene. Det må altså være andre forhold ved kommunene, som vi ikke har kontrollert for, som påvirker svargivningen.

Ansvarlighet

I gjennomsnitt vurderer majoriteten av de folkevalgte at kommunen gjør en god jobb både med å informere innbyggere om aktuelle saker, om hvordan kommunens inntekter brukes og at innbyggerne vet nok om forholdene i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte. Også her er det imidlertid svært store forskjeller mellom kommunen. For spørsmålene om informasjon er forskjellen mellom høyeste og laveste kommune over ett skalapoeng. De folkevalgte vurderer også spørsmål om innbyggernes mulighet for å holde de folkevalgte ansvarlig, som høyere enn innbyggerne, men her er differansen mellom folkevalgtes og innbyggers svar lavere enn for spørsmålene om pålitelighet (differansen mellom indeksene er 0,3).

Tabell 5.3. Gjennomsnittsskåre for påstander om ansvarlighet. Folkevalgte og innbyggere. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017 /2018 folkevalgte	2017/2018 innbyggere	2014 folkevalgte
D. Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken (N=1904)	3,0 (2,2 - 3,6)	2,7	3,0
E. Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes (N=1898)	2,8 (2,1 - 3,3)	2,3	2,7*
F. Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget (N=1883)	3,0 (2,5 - 3,7)	2,8	3,0
Indeks ansvarlighet (N=1859)	2,9 (2,4 - 3,5)	2,6	2,9

*hva man får igjen for skattepengene

Regresjonsanalysen viser at alder spiller positivt inn på synet på ansvarlighet. Kommunestørrelse har en tvetydig effekt. På den ene siden mener politikere i store kommuner i større grad enn politikere i små at kommunen informerer godt om hvordan kommunens inntekter brukes. På den annen side har politikere i store kommuner mindre tro på at innbyggerne vet nok til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte.

Tabell 5.4. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formann- skap	Peri- oder	Kommune- størrelse	Slå sammen
D Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som	++					+	-

diskuteres i kommunepolitikken R2=0,009							
E Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes R2=0,012	++					+	-
F Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget R2=0,013	+					--	
Indeks ansvarlighet R²=0,014, ICC=0,06	++						-

Samlet sett forklarer modellen bare i overkant av 1 prosent av variasjonen. Hvilken kommune en tilhører, forklarer om lag 6 prosent av variasjonen i vurdering av ansvarlighet.

Borgernærhet

Når det gjelder borgernærhet ser vi den samme tendensen som for de andre dimensjonene: Flertallet av folkevalgte vurderer borgernærheten som god, og de vurderer den som betydelig bedre enn innbyggerne gjør. De folkevalgte vurderer også i gjennomsnitt kommuneadministrasjonen som betydelig bedre enn innbyggerne gjør. Også for vurdering av borgernærhet er det store forskjeller mellom kommunene.

Tabell 5.5. Gjennomsnittsskåre for påstander om borgernærhet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017 /2018 folkevalgte	2017 /2018 innbyggere	2014
G. Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem (2017) (N=1892)	3,1 (2,6 – 3,6)	2,5	3,1
H. Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer (N=1884)	3,0 (2,2 – 3,5)	2,4	3,0
I. Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne (N=1863)	3,1 (2,6 – 3,8)	2,6	3,1
Indeks borgernærhet (N=1836)	3,1 (2,5 – 3,5)	2,5	3,1

Vurdering av mulighet for innbyggerne til å involvere seg varierer først og fremst med hvorvidt man sitter i formannskapet – de som sitter i formannskapet vurderer innbyggerinvolveringen som mer omfattende enn de som ikke sitter i formannskapet. Det er også interessant å merke seg at kvinnelige politikere er mer positive enn mannlige til kommuneadministrasjonens innsats for å hjelpe innbyggerne. Videre er det slik at politikere i kommuner som ikke skal slå seg sammen i noe større

grad mener at de involverer innbyggerne i politikutvikling. Litt overraskende har kommunestørrelse ikke noe å si for de folkevalgtes vurdering av borgernærhet.

Tabell 5.6. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Perioder	Kommunestørrelse	Slå sammen
G Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem (2017) R ² =0,007				+			
H Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer R ² =0,003				-			-
I Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne R ² =0,007		++		+			
Indeks borgernærhet R²=0,009, ICC=0,06		+		++			

Samlet sett forklarer modellen svært lite, i underkant av 1 prosent. Hvilken kommune en tilhører forklarer omtrent 6 prosent av variasjonen i hvordan borgernærhet vurderes.

Effektivitet

Et av spørsmålene i undersøkelsen med aller størst variasjon mellom kommunene er spørsmålet om hvorvidt kommunen forvalter de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte: Her er det blant de folkevalgte hele 1,7 skapapoengs variasjon mellom den kommunen som skårer høyest og den som skårer lavest. Dette var også spørsmålet der det var størst variasjon mellom innbyggerne i ulike kommuner (1,2 skalapoeng mellom høyeste og laveste). Ellers ser vi den samme tendensen til at innbyggerne i gjennomsnitt vurderer påstandene som lavere enn de folkevalgte. Der innbyggere og folkevalgte er nærmest, er i spørsmålet om tjenestetilbudet: Dette er i gjennomsnitt både innbyggere og folkevalgte godt fornøyd med.

Tabell 5.7. Gjennomsnittsskåre for påstander om effektivitet. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017 /2018 folkevalgte	2017/2018 innbyggere	2014 folkevalgte
J. Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne (I det store og hele er jeg... 2011 og 2014) (N=1896)	3,3 (2,6 – 4,0)	2,9	3,2
K. I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte (1897)	3,2 (2,1 – 3,8)	2,5	3,1
L. Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor (N=1899)	3,1 (2,4 – 3,7)	2,6	2,9
Indeks effektivitet (N=1873)	3,2 (2,4 – 3,5)	2,6	3,1

Tilfredsheten med effektivitet øker blant folkevalgte med økende alder og er høyere for dem som sitter i formannskapet. Effekten av disse variablene er imidlertid svært moderat. «Kommunenes» bidrag for å forklare variasjonen er her større enn for de øvrige dimensjonene: ICC-koeffisienten viser at hvilken kommune en tilhører forklarer 11 prosent av variasjonen i hvordan de folkevalgte vurderer effektivitet.

Tabell 5.8. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formann- skap	Peri- oder	Kommune- størrelse	Slå sammen
J Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne (I det store og hele er jeg... 2011 og 2014) R ² =0,004				+			
K I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte R ² =0,019	++			+			
L Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor R ² =0,008					+		
Indeks effektivitet R²=0,011, ICC=0,11	++			++			

Fornyelse og inkludering

Skåren for fornyelse viser at de folkevalgte anser kommunen som mer innovativ enn innbyggerne gjør. Her er det midlertid svært store forskjeller mellom kommunene. Når det gjelder vurdering av hvorvidt kommunen gjør nok for de mest sårbare, er folkevalgtes vurdering helt på linje med innbyggernes.

Tabell 5.9. Gjennomsnittsskåre for påstander om fornyelse og inkludering. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017 /2018 folkevalgte	2017 /2018 innbyggere	2014 folkevalgte
M. Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på (N=1881)	3,0 (2,2 - 3,6)	2,5	2,8*
N. Denne kommunen gjør ikke for lite/tilstrekkelig for de mest sårbare i samfunnet (snudd) (N=1876)	2,6 (2,1 - 3,3)	2,6	

*Denne kommunen skal ha ros for fornyelse og nyttekning i måten oppgavene løses på.

De som har sittet lenge og de som er folkevalgt i store kommuner har større sannsynlighet for å oppleve innovasjonstakten i kommunen som høy. Litt overraskende har også det å slå seg sammen en negativ effekt på vurderingen av fornyelse. En mulig forklaring på dette er at de som har valgt ikke å slå seg sammen har vurdert egne evner til å fornye seg som tilfredsstillende, og at dette har vært et argument for å bli stående alene. Når det gjelder påstanden om hvorvidt kommunen fornyer seg, så viser ICC-koeffisienten at hvilken kommune en tilhører, forklarer omtrent 11 prosent av variasjonen i svargivning.

Tabell 5.10. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Perioder	Kommunestørrelse	Slå sammen
M Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på $R^2=0,026$, $ICC=0,11$	++				++	++	--
N Denne kommunen gjør ikke for lite/tilstrekkelig for de mest sårbare i samfunnet (snudd)** $R^2=0,007$, $ICC=0,04$					++		--

Arbeidet og rollen som folkevalgt

Resultatene fra de 29 spørsmålene som kun gikk til folkevalgte er presentert nedenfor. Spørsmålene er delt inn i fem temabolker: forhold til administrasjonen, politisk samarbeidsklima, politisk lederskap, rolleforståelse og trivsel. Spørsmålene er nummerert slik som i spørreskjemaet til politikerne.

Forhold til administrasjonen

I gjennomsnitt er de folkevalgte mer fornøyde enn misfornøyde med forholdet til administrasjonen, men det er store forskjeller mellom kommunene.

Tabell 5.11. Gjennomsnittsskåre for påstander om forhold til administrasjon. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014
10. De folkevalgtes styring og kontroll med kommunale selskaper fungerer tilfredsstillende (N=1797)	2,7 (2,3 - 3,6)	2,8
11. De folkevalgtes styring og kontroll med interkommunale samarbeidstiltak fungerer tilfredsstillende (N=1776)	2,8 (2,2- 3,4)	2,7
19. Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte (N=1861)	3,0 (2,0 - 3,5)	2,9
20. Det er lett å skaffe seg innsyn i den kommunale virksomheten (N=1874)	2,9 (2,3 - 3,5)	2,8
22. Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon (N=1882)	3,0 (2,4- 3,4)	3,0
23. De folkevalgtes kontroll med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende (N=1862)	2,9 (2,1 - 3,3)	2,8
25. Rådmannens saksframsframlegg er lettfattelige (N=1896)	3,1 (2,3 - 3,8)	3,0

Vi har undersøkt betydningen ulike individuelle faktorer og kjennetegn ved kommunen kan ha på de folkevalgtes syn på samarbeidet med administrasjonen. Tabell 5.12 viser oss at for mange av

påstandene skårer de som sitter i formannskapet eller som har sittet i mange perioder høyere enn andre. Alder slår også positivt ut. Det er med andre ord de med erfaring og innsikt som opplever samarbeidet som best. Videre ser vi en moderat effekt av kommunestørrelse på opplevelse av kontroll med interkommunale samarbeider, samt en negativ effekt av kommunestørrelse på syn på rådmannens fremlegg: Rådmannens fremlegg oppleves som mer lettfattelig i små kommuner enn i store. Hvilken kommune en tilhører forklarer rundt 10 prosent av variasjonen for de ulike påstandene om forholdet til administrasjonen. Størst betydning har kommune for vurderingen av hvorvidt administrasjonen fanger opp politiske signaler – her kan 13 prosent av variasjonen tilskrives hvilken kommune en kommer fra.

Tabell 5.12. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Perioder	Kommunestørrelse	Slå sammen
10. De folkevalgtes styring og kontroll med kommunale selskaper fungerer tilfredsstillende. R ² =0,001, ICC=0,06							
11. De folkevalgtes styring og kontroll med interkommunale samarbeidstiltak fungerer tilfredsstillende. R ² =0,010, ICC=0,09			-	+			
19. Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte R ² =0,006, ICC=0,13		+		+			
20. Det er lett å skaffe seg innsyn i den kommunale virksomheten R ² =0,008, ICC=0,07					++		
22. Det er klare ansvarlinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon R ² =0,005, ICC=0,07				+			
23. De folkevalgtes kontroll med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende R ² =0,008, ICC=0,09	++		-				
25. Rådmannens saksframslegg er lettfattelige R ² =0,013, ICC=0,10	+					--	

Politisk samarbeidsklima

Når en ser alle representantene under ett gir de samlet uttrykk for at arbeidsklimaet i kommunestyret i større grad er positivt enn negativt: Flertallet mener det er klare politiske skillelinjer i politikken, gode politiske debatter, at ordføreren er ordfører for alle, at det er gode relasjoner mellom posisjon og opposisjon og at politikerne behandler hverandre med respekt. For alle disse forholdene, med unntak av det siste, er det imidlertid så store forskjeller mellom kommunene at det knapt gir mening å snakke om noe gjennomsnitt. Så selv om flertallet av kommunene skårer over middels, skårer noen på enkelte av disse spørsmålene langt under.

Tabell 5.13. Gjennomsnittsskåre for påstander om politisk samarbeidsklima. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014
1. Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken (N=1905)	3,0 (2,1 - 3,5)	3,0
2. I vårt kommunestyre er det gode politiske debatter (N=1899)	3,1 (1,8 - 3,7)	3,0
3. Ordføreren er en ordfører for hele kommunestyret (N=1892)	3,2 (2,2 - 3,8)	3,2
4. Her i kommunen er det dårlige relasjoner mellom posisjon og opposisjon (snudd)* (N=1895)	2,8 (1,7 - 3,6)	2,7
17. I denne kommunen behandler politikerne hverandre med respekt (N=1903)	3,3 (1,8 - 3,8)	3,5**

* Denne påstanden er snudd slik at høy verdi er bra. ** Jeg blir behandlet med respekt av mine kolleger i kommunestyret/bystyret

Når vi undersøker hvilke faktorer som påvirker politikernes vurdering av det politiske samarbeidsklimaet i kommunen, ser vi at særlig alder spiller inn: De eldre politikerne opplever både debattene som bedre, ordføreren som mer samlende og ikke minst opplever de i større grad at politikerne behandler hverandre med respekt. Ikke overraskende ser vi at politikere i store kommuner opplever de partipolitiske skillelinjene som klarere enn politikere i små kommuner. ICC-koeffisientene viser oss at hvilken kommune en er politiker i, har stor betydning for hvordan en vurderer det politiske samarbeidsklimaet. For eksempel kan «kommune» forklare 20 prosent av variasjonen i vurdering av påstanden om forholdet mellom posisjon og opposisjon og hele 25 prosent av variasjonen i vurderingen av hvorvidt politikerne behandler hverandre med respekt.

Tabell 5.14. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Periode	Kommune-størrelse	Slå sammen
1. Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken R ² =0,031, ICC=0,19						++	
2. I vårt kommunestyre er det gode politiske debatter R ² =0,021, ICC=0,12	++	++	--				+
3. Ordføreren er en ordfører for hele kommunestyret R ² =0,010, ICC=0,12	++				-		++
4. Her i kommunen er det gode relasjoner mellom posisjon og opposisjon (snudd)* R ² =0,007, ICC=0,20			++	++			
17. I denne kommunen behandler politikerne hverandre med respekt	++						+

R ² =0,010, ICC=0,25							
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Politisk lederskap

Politikerne ble bedt både om å vurdere egen mulighet eller kapasitet til å utøve politisk lederskap og eksterne betingelser for å utøve politisk lederskap. Også her er det store forskjeller mellom kommunene når det gjelder gjennomsnittsskåren på de ulike målene på lederskap eller kapasitet. Størst er ulikhetene mellom kommunene i spørsmålet om hvorvidt kommunen har tilstrekkelig kompetanse for å løse oppgavene de er satt til å løse, i hvilken grad politikerne opplever at det er lett for dem å sette dagsorden og når det gjelder hvor flink de synes rådmannen er til å synliggjøre det lokalpolitiske handlingsrommet i sakene.

Tabell 5.15. Gjennomsnittsskåre for påstander om politisk lederskap. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014
5. Her i kommunen er det lett for de folkevalgte å få satt en sak på dagsorden (N=1871)	3,1 (2,3 - 3,6)	3,1
6. Her i kommunen er det politikerne som setter dagsorden (N=1853)	2,7 (2,1 - 3,1)	-
12. Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt* (N=1810)	2,8 (2,3 - 3,3)	2,9
15. Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt (N=1885)	3,2 (2,5 - 3,5)	3,2
21. Administrasjonen legger for mange føringer i sakene** (N=1870)	2,3 (1,7 - 2,8)	2,3
24. Rådmannen er flink til å synliggjøre det lokalpolitiske handlingsrommet i sakene (N=1860)	3,0 (2,3 - 3,8)	2,9
26. Min kommune har tilgang til tilstrekkelig kompetanse for å løse oppgavene (N=1860)	3,0 (2,1 - 3,5)	3,0
27. Her i kommunen utnytter vi handlingsrommet vårt på en god måte (N=1856)	3,0 (2,1 - 3,3)	

* Denne påstanden er ikke snudd. Høy verdi betyr dermed at man synes statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt.

** Denne påstanden snudd slik at høy verdi betyr at man ikke synes administrasjonen legger for mange føringer.

Når vi undersøker hvilke faktorer som påvirker politikernes vurdering av mulighetene for å utøve politisk lederskap ser vi at kommunestørrelse betyr en del. Politikere i store kommuner mener i større grad enn politikere i små kommuner at det er politikerne som setter dagsorden i kommunen, at de får gjort nytte for seg som folkevalgt, at kommunen har tilgang til tilstrekkelig kompetanse og at kommunen utnytter handlingsrommet sitt på en god måte. Politikere i små kommuner mener i større grad enn politikere i store kommuner at statens detaljstyring uthuler rollen som folkevalgt og at administrasjonen lenger for mange føringer i de politiske sakene. Videre er det slik at de som ikke skal slå seg sammen i litt større grad enn sammenslåingskommunene mener at kommunen har tilstrekkelig kompetanse til å løse oppgavene sine. Det kan jo være en av årsakene til at de har valgt ikke å slå seg sammen.

Individuelle faktorer virker også inn: Eldre politikere i formannskapet og som har sittet i flere perioder opplever betingelsene for å utøve politisk lederskap som bedre enn andre. Litt overraskende mener menn i signifikant høyere grad enn kvinner at statens detaljstyring uthuler rollen som folkevalgt. Hvilken kommune en kommer fra betyr noe, spesielt for vurdering av rådmannens evne til å synliggjøre handlingsrom og for kommunens kompetanse.

Tabell 5.16. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Perioder	Innbyggertall	Slå sammen
5. Her i kommunen er det lett for de folkevalgte å få satt en sak på dagsorden R ² =0,001, ICC=0,06							

6. Her i kommunen er det politikerne som setter dagsorden R ² =0,003, ICC=0,04						+	
12. Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt* R ² =0,042, ICC=0,04	++	--			++	--	
15. Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt R ² =0,067, ICC=0,03	++			++	++	++	
21. Administrasjonen legg er for mange føringer i sakene* R ² =0,006, ICC=0,06				+		-	
24. Rådmannen er flink til å synliggjøre det lokalpolitiske handlingsrommet i sakene R ² =0,010, ICC=0,10	++					-	
26. Min kommune har tilgang til tilstrekkelig kompetanse for å løse oppgavene R ² =0,078, ICC=0,10						++	-
27. Her i kommunen utnytter vi handlingsrommet vårt på en god måte R ² =0,010, ICC=,06	++	+	-			++	

* Nokså sikker på at denne ikke er snudd. Positiv koeffisient betyr dermed at man er enig i påstanden.

Rolleforståelse

I gjennomsnitt synes de fleste politikerne at rollen deres er klar, og flertallet oppgir også at de kjenner delegeringsreglementet godt. For disse spørsmålene er variasjonene mellom kommunene mindre enn for de øvrige spørsmålene.

Tabell 5.17. Gjennomsnittsskåre for påstander om forståelse. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017/2018	2014
7. Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar (N=1896)	3,4 (2,9 - 3,8)	3,4
8. Det er en klar rolle- og ansvarsfordeling mellom de politiske organene (N=1858)	3,1 (2,3 - 3,5)	3,1
9. Jeg er godt kjent med delegeringsreglementet her i kommunen (N=1875)	3,1 (2,8 - 3,5)	3,0*

*Jeg kjenner delegeringsreglementet godt

Alder, posisjon og erfaring slår positivt ut: Eldre formannskapsmedlemmer som har sittet en stund opplever i signifikant høyere grad at deres rolle er klar og de kjenner også delegeringsreglementet bedre enn de øvrige politikerne. Hvilken kommune en tilhører betyr litt, men ikke så veldig mye, for disse spørsmålene om rolleforståelse – for påstand 7 og 9 betyr faktisk individuelle faktorer som erfaring og posisjon mer enn hvilken kommune en tilhører.

Tabell 5.18. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Perioder	Innbyggertall	Slå sammen
7. Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar $R^2=0,051$, $ICC=0,03$	++			++	++	+	
8. Det er en klar rolle- og ansvarsfordeling mellom de politiske organene $R^2=0,005$, $ICC=0,06$					+		
9. Jeg er godt kjent med delegeringsreglementet her i kommunen $R^2=0,081$, $ICC=0,01$	+			++	++	-	

Trivsel

Til tross for at over halvparten av de folkevalgte ikke synes godtgjørelsen står i forhold til arbeidsinnsatsen og mange synes vervet er tidkrevende, så rapporterer et stort flertall at de alt i alt trives godt med arbeidet som folkevalgt og mange synes det har gitt mersmak. Alt i alt trives de fleste folkevalgte godt i rollen sin, men også her er det store forskjeller mellom kommunenes gjennomsnittsskåre.

Tabell 5.19. Gjennomsnittsskåre for påstander om trivsel. Skala 1 (passer svært dårlig) til 4 (passer svært godt).

	2017	2014
13. Vervet som folkevalgt er altfor tidkrevende* (N=1886)	2,7 (2,0 - 3,1)	2,7
14. Jeg synes godtgjørelsen som folkevalgt står i forhold til arbeidsinnsatsen (N=1858)	2,4 (1,6 - 3,0)	2,5
16. Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt (N=1904)	3,3 (2,6 - 3,6)	3,3
18. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser fra innbyggere (plagsomme telefonoppringninger eller e-poster, svertetekampanjer, hatmeldinger, trusler e.l.)** (N=1899)	3,2 (2,4 - 3,8)	3,0***
28. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser av fysisk karakter (Skadeverk, fysiske angrep e.l.)** (N=1899)	3,8 (3,3 - 4,0)	-
29. Det politiske arbeidet som folkevalgt har gitt mersmak (N=1887)	3,1 (2,2 - 3,6)	-

* Denne påstanden er ikke snudd, slik at høy verdi indikerer at man synes vervet er tidkrevende. **Påstanden er snudd, slik at høy verdi indikerer at man ikke er blitt utsatt for ubehagelige hendelser. ***Uspesifisert i 2014

Regresjonsanalysen presentert i tabellen under viser at alder, erfaring og posisjon gjennomgående gir høyere trivsel. Interessant er det også at det er færre av dem som har sittet lenge eller sitter i formannskapet som rapporterer om at de har blitt utsatt for ubehagelige hendelser. Videre ser det ut til at folkevalgte i store kommuner trives bedre enn folkevalgte i små kommuner: Både rapporterer de i større grad at de alt i alt trives godt, og de rapporterer i større grad at arbeidet som folkevalgt har gitt mersmak. De her imidlertid også noe oftere blitt utsatt for ubehagelige hendelser. Hvilken kommunen en kommer fra, ser ut til å bety lite for trivsel.

Tabell 5.20. Lineær regresjon. Betakoeffisienter. * signifikant på 0,05-nivå, ** signifikant på 0,01-nivå.

	Alder	Kjønn	Utdanning	Formannskap	Periode	Innbyggertall	Slå sammen
13. Vervet som folkevalgt er altfor tidkrevende $R^2=0,012$, $ICC=0,03$			+	+	+		
14. Jeg synes godtgjørelsen som folkevalgt står i forhold til	++					+	

arbeidsinnsatsen $R^2=0,021$, ICC=0,06							
16. Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt $R^2=0,050$, ICC=0,03				++	++	++	
18. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser fra innbyggere (plagsomme telefonoppringninger eller e- poster, svertekampanjer, hatmeldinger, trusler e.l.) $R^2=0,063$, ICC=0,03	++		++	--	--	-	
28. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser av fysisk karakter (Skadeverk, fysiske angrep e.l.) $R^2=0,036$, ICC=0,00	++				--	--	
29. Det politiske arbeidet som folkevalgt har gitt mersmak $R^2=0,074$, ICC=0,05		-	-	++	++	++	

De 29 påstandene om arbeidet som folkevalgt er gjennomgående nokså høyt korrelert med hverandre. Det betyr at de som er tilfreds med en side ved arbeidet som folkevalgt også gjerne er tilfreds med andre sider ved arbeidet som folkevalgt. For trivsel (spørsmål 16) er det spesielt fire andre påstander som er positivt korrelert med dette. Aller mest å si for trivsel har det om de folkevalgte synes at de får gjort nytte for seg som folkevalgt (korrelasjon på 0,62). Videre fremstår det som viktig om man opplever rollen som folkevalgt som klar (0,44), om man synes det er gode politiske debatter (0,34) og om man opplever at de folkevalgte behandler hverandre med respekt (0,34).

Partitilhørighet – hva betyr det for vurderingen av lokaldemokratiet?

I tabellene 5.21 – 5.30 er gjennomsnittsskåren for hver enkelt påstand oppgitt for de ulike politiske partiene. Som vi ser er det på landsbasis en del forskjeller mellom partiene når det gjelder hvordan de vurderer de forskjellige dimensjonene ved lokaldemokratiet. En generell tendens er at de typiske ordførerpartiene – Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet – skårer noe høyere. Kristelig Folkeparti skårer også høyt på mange påstander.

Tabell 5.21. Pålitelighet. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen	Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel	De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får letter ivare tatt sine interesser
FrP	2,99	3,35	2,26
Høyre	3,22	3,47	2,56
KrF	3,14	3,44	2,56
SP	3,13	3,37	2,53
Arbeiderpartiet	3,15	3,38	2,42
SV	2,91	3,32	2,44
Venstre	3,04	3,29	2,24
Bygdeliste/lokal liste	2,88	3,36	2,55

Andre	2,75	3,06	2,06
Total	3,11	3,38	2,44

Tabell 5.22. Ansvarlighet. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken	Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes	Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget
FrP	2,97	2,70	2,88
Høyre	3,07	2,78	3,10
KrF	3,11	2,94	3,09
SP	2,94	2,83	3,22
Arbeiderpartiet	3,08	2,86	3,03
SV	2,75	2,76	2,83
Venstre	2,96	2,76	3,00
Bygdeliste/lokal liste	3,00	2,82	2,91
Andre	2,61	2,47	2,70
Total	3,00	2,80	3,03

Tabell 5.23. Borgernærhet. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem	Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne
FrP	2,98	2,82	2,85
Høyre	3,18	3,02	3,09
KrF	3,26	2,96	3,25
SP	3,16	3,06	3,17
Arbeiderpartiet	3,11	3,00	3,20
SV	2,92	2,81	3,13
Venstre	3,05	2,91	3,28
Bygdeliste/lokal liste	2,94	2,85	3,10
Andre	2,77	2,59	3,06
Total	3,10	2,96	3,14

Tabell 5.24. Effektivitet. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte	Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor
FrP	3,20	3,01	3,03
Høyre	3,30	3,25	3,21
KrF	3,29	3,29	3,26
SP	3,34	3,24	3,21
Arbeiderpartiet	3,23	3,24	3,20

SV	3,13	2,98	2,95
Venstre	3,28	3,27	3,07
Bygdeliste/lokal liste	3,27	3,33	3,00
Andre	3,06	2,91	2,67
Total	3,26	3,20	3,14

Tabell 5.25. Fornyelse og inkludering. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på	Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet
FrP	2,94	2,78
Høyre	3,05	2,86
KrF	3,19	2,62
SP	3,04	2,76
Arbeiderpartiet	3,02	2,50
SV	2,93	2,41
Venstre	2,98	2,57
Bygdeliste/lokal liste	2,85	2,39
Andre	2,80	2,34
Total	3,02	2,64

Tabell 5.26. Forhold til administrasjonen. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	De folkevalgtes styring og kontroll med kommunale selskaper fungerer tilfredsstillende	De folkevalgtes styring og kontroll med interkomm. samarbeids-tiltak fungerer tilfredsstillende	Adm. er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte	Det er lett å skaffe seg innsyn i den virksomheten	Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og adm.	De folkevalgtes kontroll med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende	Rådmannens saksframlegg er lettfattelig
FrP	2,78	2,68	2,78	2,71	2,79	2,66	2,98
Høyre	2,86	2,71	2,96	2,95	3,05	2,87	3,07
KrF	2,95	2,86	3,09	3,05	3,07	2,95	3,29
SP	2,95	2,93	2,97	2,92	3,03	2,87	3,11
Arbeiderpartiet	2,89	2,79	3,02	2,91	3,00	2,89	3,11
SV	2,59	2,56	2,96	2,77	3,11	2,69	2,91
Venstre	2,81	2,59	3,02	2,86	2,96	2,83	3,14
Bygdeliste/lokal liste	2,77	2,72	3,03	2,97	2,85	3,03	3,24
Andre	2,69	2,68	2,75	2,64	2,83	2,68	2,99
Total	2,86	2,76	2,97	2,89	2,99	2,85	3,10

Tabell 5.27. Politisk samarbeidsklima. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken	I vårt kommunestyre er det gode politiske debatter	Ordføreren er en ordfører for hele kommunestyret	Her i kommunen er det dårlige relasjoner mellom posisjon og opposisjon.	I denne kommunen behandler politikerne hverandre med respekt
FrP	2,96	3,11	3,09	2,81	3,25
Høyre	3,01	3,13	3,29	2,89	3,35
KrF	2,86	3,20	3,39	2,90	3,38
SP	2,80	3,05	3,36	2,92	3,29
Arbeiderpartiet	3,04	3,02	3,18	2,73	3,18
SV	3,00	2,71	3,02	2,72	3,18
Venstre	2,78	2,98	3,29	2,80	3,25
Bygdeliste/lokal liste	2,82	2,94	3,12	2,61	2,97
Andre	2,91	2,85	2,97	2,61	3,05
Total	2,95	3,05	3,23	2,81	3,25

Tabell 5.28. Politisk lederskap. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Her i kommunen er det lett for de folkevalgte å få satt en sak på dagsorden	Her i kommunen er det politikerne som setter dagsorden	Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt	Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt	Administrasjonen legger for mange føringer i sakene	Rådmannen er flink til å synliggjøre det lokalpolitiske handlingsrommet i sakene	Min kommune har tilgang til tilstrekkelig kompetanse for å løse oppgavene	Her i kommunen utnytter vi handlingsrommet vårt på en god måte
FrP	3,09	2,62	2,76	3,17	2,02	2,78	3,01	2,92
Høyre	3,16	2,72	2,62	3,22	2,29	3,01	3,02	3,11
KrF	3,16	2,75	2,76	3,12	2,43	3,18	3,13	3,17
SP	3,24	2,77	3,00	3,12	2,38	3,00	3,03	3,10
Arbeiderpartiet	3,17	2,77	2,81	3,21	2,36	3,03	2,99	3,04
SV	3,05	2,55	2,59	3,18	2,33	2,75	3,12	2,82
Venstre	3,13	2,64	2,63	3,18	2,42	2,97	3,05	3,06
Bygdeliste/lokal liste	3,00	2,70	3,06	3,19	2,18	3,00	2,94	2,97
Andre	2,84	2,58	2,67	3,01	2,29	2,76	2,86	2,70
Total	3,14	2,72	2,77	3,17	2,32	2,98	3,01	3,04

Tabell 5.29. Rolleforståelse. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar	Det er en klar rolle- og ansvarsfordeling mellom de politiske organene	Jeg er godt kjent med delegeringsreglementet her i kommunen
FrP	3,39	3,03	3,16
Høyre	3,37	3,13	3,19
KrF	3,35	3,22	3,10
SP	3,39	3,20	3,20

Arbeiderpartiet	3,34	3,12	3,14
SV	3,27	2,96	3,17
Venstre	3,40	3,08	3,11
Bygdeliste/lokal liste	3,42	3,06	3,19
Andre	3,16	2,97	2,86
Total	3,35	3,12	3,14

Tabell 5.30. Trivsel. Gjennomsnittsskåre for de ulike partiene.

Parti/liste	Vervet som folkevalgt er altfor tidkrevende	Jeg synes godtgjørelsen som folkevalgt står i forhold til arbeidsinnsatsen	Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt	Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser fra innbyggere	Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser av fysisk karakter	Det politiske arbeidet som folkevalgt har gitt mersmak
FrP	2,59	2,22	3,37	3,21	3,71	3,17
Høyre	2,67	2,29	3,35	3,14	3,83	3,15
KrF	2,55	2,60	3,30	3,26	3,89	3,08
SP	2,58	2,40	3,22	3,29	3,87	2,92
Arbeiderpartiet	2,66	2,37	3,30	3,04	3,79	3,10
SV	2,63	2,58	3,27	3,18	3,78	3,05
Venstre	2,78	2,44	3,24	3,11	3,90	2,98
Bygdeliste/lokal liste	2,58	2,44	3,21	3,00	3,77	3,15
Andre	2,83	2,44	3,08	3,22	3,86	2,81
Total	2,65	2,38	3,29	3,15	3,82	3,06

VEDLEGG

Eks på hvordan undersøkelsen kan brukes som verktøy for kommuner som skal slå seg sammen

Lokaldemokratiundersøken kan brukes som verktøy for kommuner som står foran eller er midt i en sammenslåing. For det første kan undersøkelsen brukes til å stille en lokaldemokratisk diagnose: Hvordan står det til? For det andre kan den brukes til å foreskrive en behandling: Hva gjør vi? Og for det tredje kan undersøkelsen brukes til å evaluere virkningen av behandlingen: Ga tiltakene vi satte i verk noen bedring? Skårene på undersøkelsen gir mulighet til å identifisere forskjeller og likheter

mellom opprinnelseskommunene, til å lære av hverandres gode og dårlige praksiser og til å videreføre det som fungerer og velge bort det som ikke fungerer.

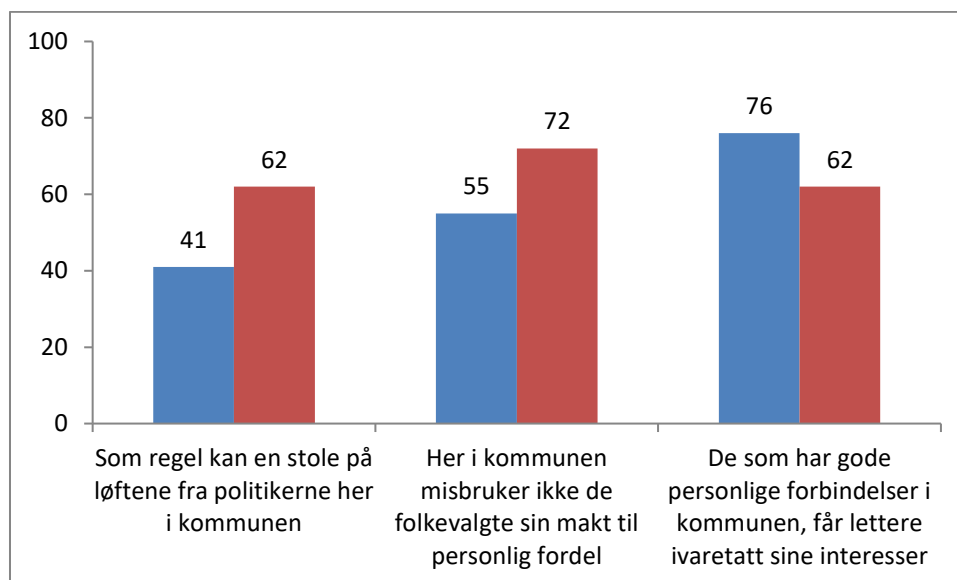
Under følger en illustrasjon av hvordan to kommuner som er i en sammenslåingsprosess kan tenkes å bruke lokaldemokratiundersøkelsen i sammenslåingsprosessen. De to kommunene som brukes som eksempler skulle slås sammen med hverandre og gjennomførte Lokaldemokratiundersøkelsen i forkant av sammenslåingen. Her kalles de kommune A og kommune B. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

Hvilke styrker og svakheter deler vi, og hvor skiller vi oss fra hverandre?

Å avdekke hvor kommunene i en sammenslåing skårer godt og dårlig kan hjelpe den nye kommunen til å vurdere hva man bør bevare og hva som kan forbedres. På denne måten kan kommunene lære både av hverandres styrker og svakheter. Det forutsetter selvfølgelig at man leter etter årsakene til lave og høye skårer og etter mulige tiltak.

En mulig utfordring i en slik analyse er at det kan skape ubehagelig stemning hvis den ene kommunen systematisk skårer høyere enn den andre. Dette er tilfellet for to av kommunene i undersøkelsen: Disse to kommunene skal slås sammen, og den ene kommunen skårer gjennomgående høyere enn den andre. Hvordan slike undersøkelser presenteres for innbyggere og politikere, blir dermed viktig. Under vises figurer for innbyggernes vurdering av de seks ulike dimensjonene ved lokaldemokrati. Andelen som sier seg enig i de ulike påstandene er oppgitt.

Figur 6.1. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

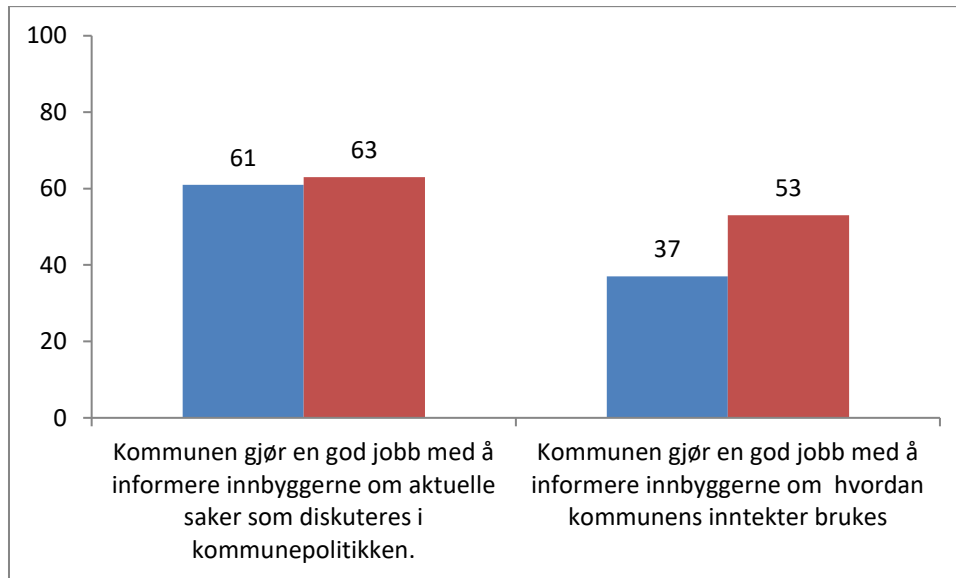

Kommune A ligger høyere enn kommune B for alle tre mål på pålitelighet. En slik sammenstilling kan motivere den nye kommunen til å stille seg spørsmål som: Hvorfor oppfattes politikerne i kommune B som mer pålitelige enn politikerne i kommune A? Hva er det politikerne i Kommune B gjør som får innbyggerne til å stole på dem?

I begge kommuner mener et flertall av innbyggerne at de med gode forbindelser lettere får ivaretatt sine interesser. Stemmer det? Hvilke tiltak kan vi sette i verk i den nye kommunen for å sikre at alle

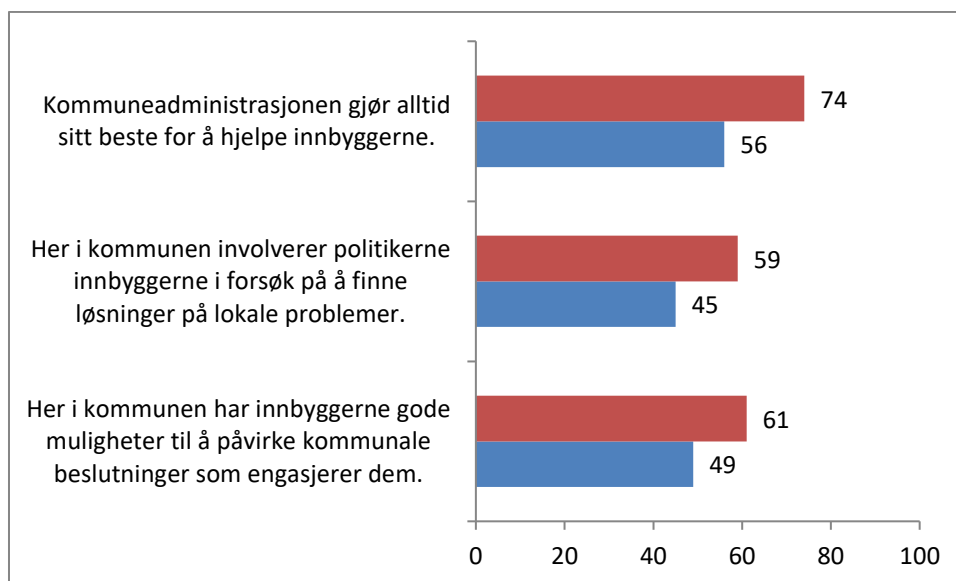
blir likt behandlet? Og hvordan kommunisere på en god måte til innbyggerne at alle blir likt behandlet?

Figur 6.2. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

Når det gjelder syn på kommunikasjon er kommunene litt likere. At kommunen kan gjøre en bedre jobb med å informere om hvordan kommunens inntekter brukes, er imidlertid tydelig. Her er det ikke like åpenbart at nye kommune A kan lære noe av kommune B. Kanskje den nye kommunen kan lære noe av de kommunene i undersøkelsen som skåret aller høyest på dette?

Figur 6.3. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

Her vil antakelig innbyggerne i kommune B gå inn i den nye kommunen med høyere forventninger til å bli hørt enn det innbyggerne i kommune B forventer. Hvilke utfordringer kan det skape? Er det realistisk å beholde samme høye tall i en ny kommune? Hva gjorde de i kommune B som ga denne

høye skåren? Er det noe av det som ble gjort i kommune B som det er mulig å videreføre i den nye større kommunen?

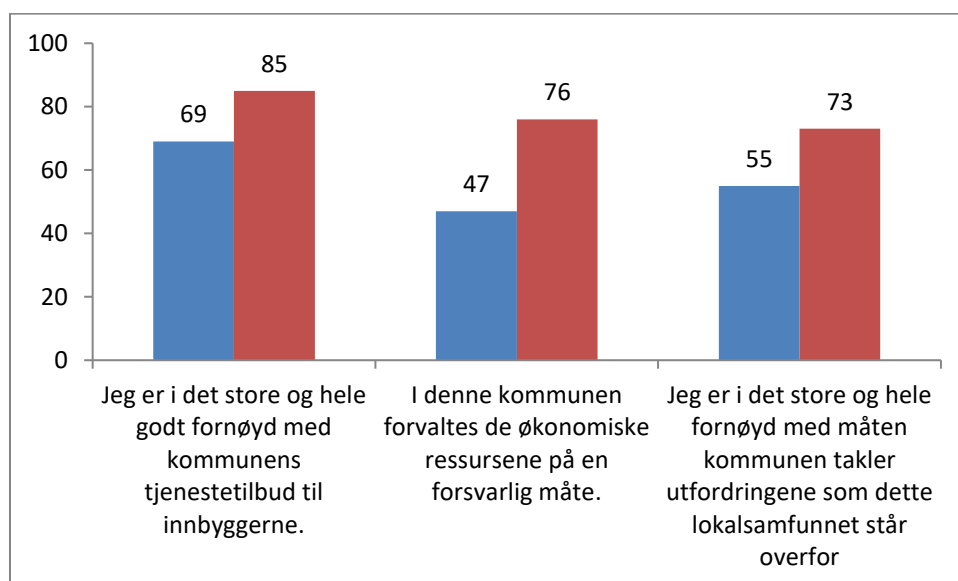
Er det spesielt noen befolkningsgrupper som føler seg særlig inkludert eller særlig ekskludert fra politikkutviklingen? Materialet gir mulighet til å undersøke dette, og i tabellen under er syn på mulighet for å påvirke kommunale beslutninger gruppert etter alder.

Tabell 6.1. Prosentandel som er svært eller nokså enig i påstanden «Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem».

Alder	Kommune A	Kommune B
Under 30	65	54
30-39	48	52
40-49	41	71
50+	44	61
Totalt	49	61

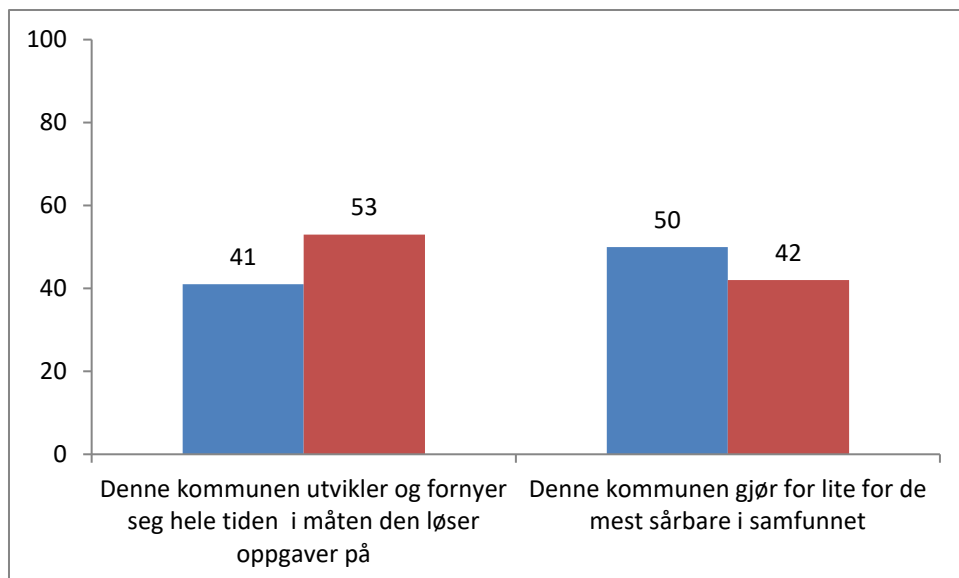
En analyse av ulike aldersgrupper viser at i kommune B er de under 30 seg mindre inkludert enn de som er eldre. Dette er i tråd med mønsteret man ser i forskningen. I kommune A, derimot, er det omvendt, her føler de yngste seg mer inkludert enn de som er eldre. Hva er det kommune A gjør som bidrar til at de unge føler seg inkludert? Er det noe den nye kommunen kan videreføre?

Figur 6.4. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

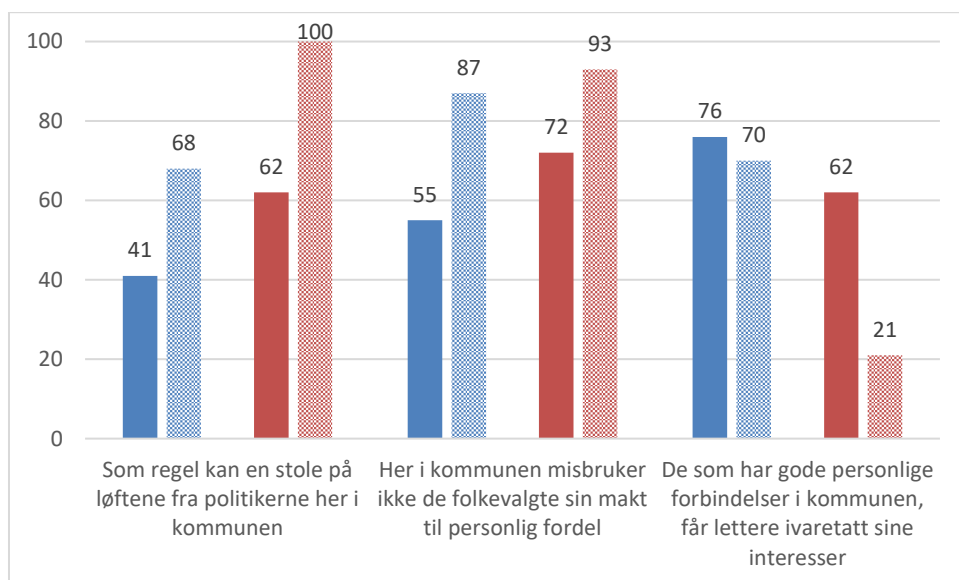
En liknende analyse kan gjøres her for å finne ut hvilke grupper i de to kommunene var minst fornøyd med tjenestetilbudet. Videre kan en spørre seg: Hva var det som gjorde at folk i kommune B opplevde den forvaltningen av økonomiske ressurser som mer forsvarlig? Er det noe den nye kommunen kan lære?

Figur 6.5. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A er illustrert med blå søyler, kommune B er illustrert med røde søyler.

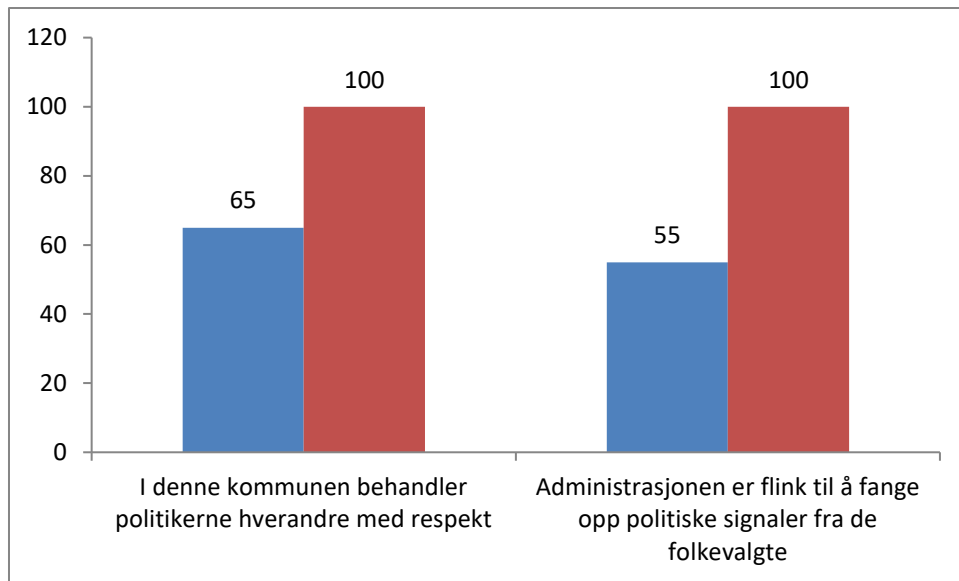
Undersøkelsen kan også brukes til å si noe om hvordan innbyggernes syn på lokaldemokratiet skiller seg fra politikernes syn, og om avviket mellom innbyggere og politikere varierer mellom sammenslåingskommuner. I figuren under er påstandene om pålitelighet presentert. Figuren viser at når det gjelder for eksempel syn på hva personlige forbindelser betyr, er politikere i kommune A mer i takt med befolkningen enn politikere i kommune B var.

Figur 6.6. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune. Kommune A sine innbyggere (første søyle) og politikere (andre søyle) er illustrert med blå søyler, kommune B sine innbyggere (tredje søyle) og politikere (fjerde søyle) er illustrert med røde søyler.

Videre kan undersøkelsen brukes til å si noe om hvordan arbeidet i kommunestyret opplevdes og dermed hvilke forventninger politikerne som kommer fra ulike opprinnelseskommuner kanskje har til arbeidet i det nye kommunestyret. Figuren under viser at politikere i kommune A og kommune B stiller med ulike erfaringer og antakelig ulike forventninger.

Figur 6.7. Prosentandel som mener påstandene passer svært eller nokså godt i deres kommune.

Det kan by på utfordringer når politikere fra disse to kommunene skal inn i samme kommunestyre. Hva kan man gjøre for å sikre en respektfull tone? Eller kan eventuelt politikere fra kommune B leve med en mindre respektfull tone? Dette er av typen spørsmål en slik sammenstilling vil kunne bidra til å få frem.

Appendiks

Kommuner som har gjennomført KS Lokaldemokratiundersøkelse i 2009/2010, 2014 og 2017/2018.

	2009/2010	2014	2017/2018
1	Alvdal		
2	Arendal		
3	Asker	Asker	Asker
4			Audnedal
5	Balestrand		
6	Ballangen		
7	Bardu		
8			Berg
9	<i>Bergen</i>	<i>Bergen</i>	
10			Bjerkreim
11	Bodø		
12	Bykle		
13	<i>Bærum</i>	<i>Bærum</i>	
14	<i>Drammen</i>		<i>Drammen</i>
15	Drangedal		
16			Eid
17		<i>Eidsberg</i>	<i>Eidsberg</i>
18	Eidskog		
19			Eidsvoll
20	Elverum		
21	<i>Enebakk</i>	<i>Enebakk</i>	
22	Etne		
23	<i>Evenes</i>	<i>Evenes</i>	
24	Farsund		Farsund
25	Fauske		
26			Finnøy
27	Fitjar		
28	<i>Forsand</i>	<i>Forsand</i>	
29	Fosnes		Fosnes
30	Fredrikstad		
31	Frogn	Frogn	Frogn
32	Frosta		
33	Fræna		
34			Førde
35			Gaular
36			Giske
37	Gjerdrum		
38		Gjesdal	

39	Gol		
40	<i>Gran</i>	<i>Gran</i>	
41			Granvin
42	<i>Grimstad</i>	<i>Grimstad</i>	
43	Grong		
44	Grue		
45	Gulen		
46		Halden	
47	<i>Halsa</i>		<i>Halsa</i>
48			Haram
49	Hareid		
50			Hemne
51			Herøy
52		Hitra	
53	Hjartdal		
54	<i>Hjelmeland</i>		<i>Hjelmeland</i>
55	Hobøl		
56	Hof		
57			Hurum
58			Hægebostad*
59	<i>Hå</i>	<i>Hå</i>	
60	Iveland		
61	Jevnaker		
62			Jølster
63	<i>Klepp</i>	<i>Klepp</i>	
64			Kristiansand
65	Kristiansund		
66			Kvam
67		<i>Kvinnherad</i>	<i>Kvinnherad*</i>
68	<i>Kviteseid</i>		<i>Kviteseid</i>
69			Lardal
70			Larvik
71			Lenvik
72	Lavangen		
73	Lillesand		
74			Lindås
75			Lindesnes
76	Lom		
77	Lund		
78		Lunner	
79	Luster		
80	<i>Lyngdal</i>		<i>Lyngdal</i>
81		<i>Lørenskog</i>	<i>Lørenskog</i>
82		<i>Mandal</i>	<i>Mandal</i>
83		Marnardal	

84			Meland
85	<i>Moss</i>		<i>Moss</i>
86		Målselv	
87	<i>Namdalseid</i>		<i>Namdalseid</i>
88	<i>Namsos</i>		<i>Namsos</i>
89	Nannestad		
90			Naustdal
91			Nedre Eiker
92	<i>Nes</i>		<i>Nes</i>
93	Nesodden		
94	Norddal		
95	Nord-Fron		
96	Nøtterøy		
97		Odda	
98		<i>Oppegård</i>	<i>Oppegård</i>
99	Orkdal		
100		Oslo	
101	Overhalla		
102		Porsgrunn	
103			Re
104			Radøy
105	Rendalen		
106			Rennesøy
107		Rindal	
108	Ringebu	Ringebu	Ringebu
109			Rygge
110	Rælingen		
111			Røyken
112	Saltdal		
113		Samnanger	
114		<i>Sandnes</i>	<i>Sandnes</i>
115			Sandøy
116	Sarpsborg		
117			Sauda
118	Selbu		
119			Selje
120	Sigdal		
121	Sirdal		
122	<i>Skaun</i>	<i>Skaun</i>	
123	Skedsmo		
124		<i>Ski</i>	<i>Ski</i>
125	<i>Skodje</i>		<i>Skodje</i>
126			Snillfjord
127			Snåsa
128		Sogndal	

129			Songdalen
130	Spydeberg		
131	<i>Stange</i>	<i>Stange</i>	
132	Stavanger	Stavanger	Stavanger
133	Steinkjer		Steinkjer
134	<i>Stord</i>	<i>Stord</i>	
135		<i>Svelvik</i>	<i>Svelvik</i>
136	<i>Søgne</i>		<i>Søgne</i>
137	Sørfold		
138			Sørum
139	Sør-Varanger		
140	Time	Time	Time
141	<i>Tranøy</i>		<i>Tranøy</i>
142		Tromsø	
143	<i>Tvedestrand</i>		<i>Tvedestrand</i>
144		Tynset	
145	Tysnes		
146			Tønsberg
147		<i>Ullensaker</i>	<i>Ullensaker</i>
148			<i>Vanylven 2017 og 2018</i>
149		Vennesla	
150			Verran
151	Vestby		
152	Vestvågøy		
153			Voss
154		Vågan	
155	<i>Ørland</i>		<i>Ørland*</i>
156			Ørskog
157		Øvre Eiker	
158	Øyer		
159	Ål		
160			Ålesund
161		Ås	

*Disse kommunene har bare gjennomført innbyggerdelen i 2018

X

Spørsmål som er stilt til innbyggere og folkevalgte i hver av de tre rundene. Spørsmål som ikke er stilt i 2017/2018 er i kursiv.

	2017	2014	2010
A Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen	X	X	X

B Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel	X	X	X
C De som har gode personlige forbindelser i kommunen/kommunepolitikken, får lettere ivaretatt sine interesser	X	X	
D Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken	X	X	X
E Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvordan kommunens inntekter brukes (i 2010 og 2014: ...om hva man får igjen for skattepengene)	X	X	X
F Stort sett vet innbyggerne nok om forholdene her i kommunen til å bruke stemmeseddelen sin på en fornuftig måte i kommunevalget (i 2014: stort sett vet jeg nok til å bruke min stemmeseddel...)	X	X	
G Her i kommunen har innbyggerne gode muligheter til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer dem (I 2010 og 2014: Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg)	X	X	X
H Her i kommunen involverer politikerne innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	X	X	
I Kommuneadministrasjonen gjør alltid sitt beste for å hjelpe innbyggerne	X	X	
J Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne (I det store og hele er jeg... 2011 og 2014)	X	X	X
K I denne kommunen forvaltes de økonomiske ressursene på en forsvarlig måte	X	X	
L Jeg er i det store og hele fornøyd med måten kommunen takler utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor (I 2014: Jeg er lite fornøyd med måten kommunen takler de langsiktige utfordringene som dette lokalsamfunnet står overfor)	X	X	
M Denne kommunen utvikler og fornyer seg hele tiden i måten den løser oppgaver på (I 2014: Denne kommunen skal ha ros for fornyelse og nytenking i måten oppgavene løses på)	X	X	
N Denne kommunen gjør for lite for de mest sårbare i samfunnet	X	X	
<i>Denne kommunen gjør en god innsats for å ivareta alle innbyggeres behov og rettigheter</i>		X	
<i>Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter</i>			X
<i>Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten</i>			X
<i>Her i kommunen er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne</i>			X
<i>Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser</i>			X
<i>Lokaldemokrati er ikke så viktig, bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt</i>			X

Spørsmål som er stilt til de folkevalgte i de tre rundene. Spørsmål som ikke er stilt i 2018 er i kursiv.

	2017	2014	2010
1. Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken	X	X	
2. I vårt kommunestyre er det gode politiske debatter	X	X	
3. Ordføreren er en ordfører for hele kommunestyret	X	X	
4. Her i kommunen er det dårlige relasjoner mellom posisjon og opposisjon.	X	X	
5. Her i kommunen er det lett for de folkevalgte å få satt en sak på dagsorden	X	X	
6. Her i kommunen er det politikerne som setter dagsorden	X	X	
7. Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar	X	X	X

8. Det er en klar rolle- og ansvarsfordeling mellom de politiske organene	X	X	
9. Jeg er godt kjent med delegeringsreglementet her i kommunen (2014: Jeg kjenner delegeringsreglementet godt)	X	X	
10. De folkevalgtes styring og kontroll med kommunale selskaper fungerer tilfredsstillende	X	X	
11. De folkevalgtes styring og kontroll med interkommunale samarbeidstiltak fungerer tilfredsstillende	X	X	
12. Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt	X	X	X
13. Vervet som folkevalgt er altfor tidkrevende	X	X	
14. Jeg synes godtgjørelsen som folkevalgt står i forhold til arbeidsinnsatsen	X	X	
15. Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt	X	X	X
16. Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt	X	X	X
17. I denne kommunen behandler politikerne hverandre med respekt (2014: Jeg blir behandlet med respekt av mine kolleger i bystyret/kommunestyret)	X	X	
18. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser fra innbyggere (plagsomme telefonoppringninger eller e-poster, svertetekampanjer, hatmeldinger, trusler e.l.) (2014: Uspesifisert hvilke ubehagelige hendelser)	X	X	
19. Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte	X	X	X
20. Det er lett å skaffe seg innsyn i den kommunale virksomheten	X	X	
21. Administrasjonen legger for mange føringer i sakene kommunale virksomheten	X	X	
22. Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon	X	X	X
23. De folkevalgtes kontroll med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende	X	X	X
24. Rådmannen er flink til å synliggjøre det lokalpolitiske handlingsrommet i sakene	X	X	
25. Rådmannens saksframsframlegg er lettfattelige	X	X	
26. Min kommune har tilgang til tilstrekkelig kompetanse for å løse oppgavene	X	X	
27. Her i kommunen utnytter vi handlingsrommet vårt på en god måte	X		
28. Som folkevalgt har jeg blitt utsatt for ubehagelige hendelser av fysisk karakter (Skadeverk, fysiske angrep e.l.)	X		
29. Det politiske arbeidet som folkevalgt har gitt mersmak	X		
<i>Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt</i>		X	X
<i>Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne</i>			X
<i>Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte</i>			X
<i>Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ</i>			X
<i>Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser</i>			X
<i>De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret</i>			X
<i>Kommunepolitikken er veldig sektororientert</i>			X
<i>Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten</i>			X
<i>Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen</i>			X
<i>Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på</i>			X

<i>politiske initiativ</i>			
<i>Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger over på de folkevalgte</i>			X
<i>Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen</i>			X